

Slaan we door in het beschermen van onze kinderen tijdens het buiten spelen?

'Openbare speeltuinen bieden kinderen de kans om risico's te nemen in een stimulerende, uitdagende en gecontroleerde leeromgeving'

Buiten spelen is goed voor kinderen. Ze blijven er fit door en samen spelen verbetert de sociale vaardigheden. Maar er zitten ook risico's aan. Een ongeluk zit in een klein hoekje, soms met grote gevolgen. Geen enkele ouder ziet zijn kind graag met een gebroken been. Het gevolg is dat speelplekken de laatste tientallen jaren steeds meer toegespitst zijn op een zo klein mogelijk risico op verwondingen. Tim Gill pleit juist voor vrijer, riskanter spelen over de hele wereld.

Auteur: Linde Kruese

Tim Gill is een onafhankelijke wetenschapper en wereldwijd een van de leiders van de beweging voor een gebalanceerde, uitgedachte benadering van risico's tijdens de kindertijd. De normen voor speeltoestellen worden meestal opgesteld en herzien door gespecialiseerde commissies die afkomstig zijn van fabrikanten en bedrijven. Deze normen hebben een nuttige rol bij het beheersen van risico's, maar zorgen ook voor een ongewild spanningsveld tussen commercie en veiligheid. Betrokkenen bij de normen hebben vaak relevante

expertise op het gebied van veiligheid, maar ze kunnen ook commerciële belangen hebben. Tijdens zijn onderzoek voor de Bernard van Leer Foundation keek Gill naar de risico's en aansprakelijkheid bij kinderspel. Dit zijn zijn bevindingen.

Risico's hebben ook voordelen

Steeds meer mensen erkennen dat het risico dat kinderen lopen tijdens het buiten spelen ook voordelen kan hebben. Maar juist dit risico en de discussie over aansprakelijkheid zorgen ervoor dat er

ACTUEEL

steeds minder plekken zijn waar kinderen zich kunnen uitleven in een uitdagende speelomgeving. En door het gebrek aan veilige speelruimte gaan kinderen juist steeds vaker spelen in stedelijke omgevingen die een aanzienlijke bedreiging vormen voor de veiligheid, gezondheid en het welzijn.

Helicopter parenting

Het beschermende karakter dat speeltuinen steeds vaker hebben, heeft verschillende oorzaken. Wereldwijd staan mensen verschillend ten opzichte van spelen en veiligheid. Verschillen in sociale en culturele context zijn daar de oorzaak van. In sommige landen zijn ouders enorm beschermend tegenover hun kinderen, wat ook wel *helicopter parenting* wordt genoemd. Deze ouders doen er alles aan om problemen bij hun kinderen te voorkomen, ook in de speeltuin. Een andere factor die meespeelt, is dat in sommige landen steeds meer bureaucratische en risicomijdende beleidsmaatregelen worden genomen in het belang van de openbare veiligheid. De reden voor die maatregelen is angst voor rechtszaken. Overheidsinstanties willen niet aangeklaagd worden nadat er een kind van een speeltoestel van de gemeente is gevallen. Uit onderzoek blijkt dat speeltuinen relatief veilige plekken zijn en dat ernstige verwondingen nauwelijks voorkomen. Desondanks wordt er vaak op speeltuinen gefocust bij initiatieven die kosten wat kost letsel willen voorkomen, terwijl in veel landen andere ontspanningsactiviteiten veel meer sterfgevallen, verwondingen en gezondheidsproblemen veroorzaken. Gevaren vanwege het milieu, zoals verkeer, luchtverontreiniging en slechte behuizing en sanitaire voorzieningen, komen daar nog bij.

Risk benefit assessment

Overheden hebben veel praktische richtlijnen op het gebied van speelveiligheid. In Engeland werd in 2008 een *risk benefit assessment* (RBA) samengesteld. RBA is een generiek proces dat een reeks overwegingen samenbrengt aan de hand waarvan beslissingen over risicobeheer gemaakt kunnen worden. Hierbij wordt rekening gehouden met de risico's én met de voordelen die voortvloeien uit deze risico's. Dat was tot 2008 ongehoord. Normale *risk assessments* kunnen opgevat worden als een duw in slechts één richting – naar risicoreductie. RBA ziet risico en veiligheid als een soort weegschaal met twee gewichten die in balans moet zijn. Maar die gewichten, risico en veiligheid, waar gaan die nu precies over? Het naleven van normen, bijvoorbeeld. Een van de voordelen van RBA is dat bestaande normen in context worden geplaatst. Het naleven van normen is een deel van de informatie die bijdraagt aan het risicobeheerproces, in

TIEN AANBEVELINGEN

Het *risk benefit assessment* bestaat uit tien aanbevelingen. Deze acties kunnen ondernomen worden door stadsbesturen, NGO's, onderzoeksinstituten en instellingen voor veiligheid en volksgezondheid.

- 1 Verzamel claims, compensatiebetalingen en gerelateerde rechtszaken om een goed beeld te krijgen van de kosten en het voorkomen van geschillen.
- 2 Ondersteun verschillende modellen en benaderingen voor spelen. Maak met name gebruik van goedkope, eenvoudige toepassingen die gebaseerd zijn op lokale culturen en gewoonten en gebruik het RBA om te oordelen over speelveiligheid.
- 3 Ga in gesprek met verzekeraars, risicomangers en advocaten om de juridische context te verduidelijken en de dialoog aan te gaan over aansprakelijkheid.
- 4 Ga na of het mogelijk is om kosteneffectieve speeltoestellen aan te schaffen.
- 5 Promoot de RBA als een beproefd hulpmiddel (in landen met hoge inkomens) en als hulpmiddel om innovatie en creativiteit te bevorderen bij het ontwerpen van openbare speelruimten (in landen met lage en middeninkomens).
- 6 Pleit voor proportioneel risicobeheer dat gericht is op de gezondheid, geluk en ontwikkeling. Zorg dat de benadering hierbij niet onnodig bureaucratisch is.
- 7 Ondersteun een divers, hoogwaardig debat om tot overeenstemming te komen.
- 8 Overweeg ook initiatieven die elementen onderzoeken en standaarden uitdagen die niet worden ondersteund door bewijs en argumentatie.
- 9 Verzamel gegevens over ongelukken en verwondingen op speelplekken.
- 10 Neem een standpunt in over het beleid met betrekking tot spel, risico's en aansprakelijkheid. Verspreid dit beleid onder mediapartners.

plaats van een definitief bewijs van aanvaardbaarheid of onaanvaardbaarheid.

Gezond evenwicht

Wereldwijd gaan landen enorm verschillend om met speelveiligheid. Een belangrijke factor die deze verschillen beïnvloedt, is geld. Landen met hoge inkomens zien door de jaren heen steeds meer in dat het beter is voor kinderen om niet alle risico's weg te nemen tijdens het spelen. In Europa wordt deze verandering zichtbaar in de Europese standaarden voor speeltoestellen. Bij de introductie van de standaarden in 2008 werd de volgende verklaring afgelegd:

'Risico nemen is een essentieel kenmerk van spelen en van alle omgevingen waarin kinderen tijd doorbrengen door te spelen. Speeltuinen bieden kinderen de kans om aanvaardbare risico's tegen te komen als onderdeel van een stimulerende, uitdagende en gecontroleerde leeromgeving. Speelvoorzieningen moeten gericht zijn op het evenwicht tussen de noodzaak om risico te nemen en de noodzaak om kinderen te beschermen tegen ernstige schade. Blootstelling aan risico's kan voordelen bieden omdat het aan een fundamentele menselijke behoefte voldoet en kinderen de kans geeft om over risico's en de gevolgen daarvan te leren in een gecontroleerde omgeving. Kinderen moeten leren omgaan met risico's, ook al kan dit leiden tot blauwe lekken en zelfs af en toe een

gebroken ledemaat.'

In Brits Colombia – een provincie van Canada – is in 2015 een rechtszaak geweest waarbij ouders een schadevergoeding eisten van de gemeente nadat hun kind gewond was geraakt bij een val van een toestel tijdens een vakantiecamp. De claim werd afgewezen, met het argument dat het niet verkeerd is om in gecontroleerde situaties aan risico blootgesteld te worden.

Minder bewegingsvrijheid

In minder ontwikkelde landen is de situatie veel onoverzichtelijker dan in eerstewereldlanden. Omdat steden in gebieden met lage inkomens vaak snel en ongepland groeien, is er in veel buurten geen openbaar groen of openbare speelruimte aanwezig. Daarnaast is er in echt arme gebieden geen zorg beschikbaar voor kinderen die zich bezeren, waardoor relatief kleine verwondingen levensbedreigend kunnen worden. Deze demografische en fysieke veranderingen in opkomende stedelijke gebieden hebben gevolgen voor de bewegingsvrijheid van kinderen. Meer werkende ouders betekent meer kinderen in de kinderopvang en op school. Dit kan leiden tot minder speelplekken. Vooral in landen waar spel geen onderdeel is van het lesprogramma is dat een probleem.

Natuurlijke elementen

Toch lijkt de vraag naar openbare ruimtes in sommige opkomende landen te groeien, bijvoorbeeld in Vietnam en India. Deze landen nemen westerse speeltoestellen als voorbeeld voor het ontwerpen van speeltuinen. De opkomst van onderwijs in groeiende steden leidt tot meer interesse in speelmogelijkheden op scholen zelf. In Vietnam en in India zorgen organisaties als Think Playgrounds en Urban95 voor bewustwording onder de bevolking van het belang van openbare speelruimtes. Zo heeft Urban95 een speeltuin in Hanoi opgezet waarbij natuurlijke elementen in het ontwerp naar voren kwamen. In eerste instantie waren de reacties niet positief, omdat de speeltuin niet lijkt op een moderne westerse speeltuin. Maar het

Natuurlijke speeltuin

Tim Gill

succes van het project leidde tot een positievere ontvangst.

Leren van westerse fouten

Ook voor landen met lage inkomens is RBA waardevol. Vanwege de globalisering kan men makkelijk aannemen dat deze landen de rijkere landen blindelings zullen volgen qua speeltuinbeleid. Speeltoestellen uit fabrieken, commerciële ontwerpen, strenge normen en risicobeheer liggen op de loer. Toch is het niet wenselijk dat ontwikkelingslanden ook deze kant op gaan.

Deze landen hebben juist de mogelijkheid om te leren van de fouten die in andere delen van de wereld gemaakt zijn. Ze hebben de potentie om met alternatieve ontwerpen te komen voor de openbare ruimte, die voortkomen uit de lokale cultuur en architectuur. RBA biedt een flexibele tool voor risicobeheer die is gemaakt om zulke

Westerse speeltuin

ontwerpen voor goedkopere speeltoestellen te ondersteunen.

Tijd voor een nieuwe aanpak

Het eindoordeel van Gill in het onderzoek is dat landen nog te veel focussen op reputatie en te veel met de vinger wijzen. De twijfelachtige aannames over de competenties en zwaktes van kinderen lijden tot het koste wat kost willen vermijden van risico's. Dit gaat in tegen het belang, de leercurve en het plezier van kinderen. De normen die gelden op het gebied van het ontwerp, de constructie en het onderhoud van speeltoestellen leiden weliswaar tot minder ongelukken, maar daarbij wordt geen rekening gehouden met de creatieve

en innovatieve manier van spelen waar kinderen zo naar snakken. Door de inzet van mensen als Tim Gill en organisaties als de Bernard van Leer Foundation, Think Playgrounds en Urban95 worden deze normen de laatste jaren steeds meer losgelaten. Het is tijd voor een meer holistische aanpak waarbij rekening wordt gehouden met de voordelen van risicovolle en uitdagende speelervaringen.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7729

HIGH-TECH MACHINES VOOR GROENONDERHOUD

✓ **Maai-laadwagens**

✓ **Veegmachines**

✓ **Verticuteermachines**

SCHOUTEN

Uddel

+31 (0)577 40 80 80

www.schouten.ws